

הנקרים בעולם ובישראל

הנקרים, מלבד היותם מהנדסים ונגרים יעילים המסייעים לבעלי חיים לא מעטים למצוא מחסה ואתרי רבייה בחללים הרבים שהם חופרים, מוגדרים בצדק כביו-אינדיקטורים למגוון ביולוגי באזורים מיוערים, על שום יציבותם שם ורגישותם לפעילות יערנית מחוללת שינויים על ידי האדם. הנקרים הוצגו בספרו המפורסם של דרווין, "מוצא המינים" (1859), כדוגמה הראשונה לכוחה של הברירה הטבעית, בהתאמתם המופתית לטיפוס על גזעי עצים, לקדיחת חללים ושליפת חרקים באמצעות מקורם האזמלי בעל העוצמה, גולגולתם העבה והייחודית, לשונם הארוכה המרפדת את גג גולגולתם, רגליהם הקצרות וטופריהם המאונקלים. אומנם למעטים מהם יצא שם רע כמזיקים בשל פגיעתם בצינורות, בכבלי חשמל ובמתקני אדם, אך תועלתם בחיסול מזיקים בתוככי העצים, כמו לארוות של יקרונות וחדקוניות, וכן טרמיטים ונמלים – מרשימה אף היא.

מיון ותפוצה

בעולם קיימים כ-230 מינים הכלולים בכ-30 סוגים במשפחה זו (*Picidae*), שנחשבת לקבוצה גדולה וקוסמופוליטית בחמש יבשות, עם מגוון צבעי פלומה רבים. המשפחה כוללת ארבע תת-משפחות באירופה קיימים עשרה מינים של נקרים יציבים, ואילו בישראל קיים רק מין אחד של נקר אמיתי, הוא הנקר הסורי (*Dendrocopos syriacus*), אם לא כוללים את מקורבו – הסבראש (*Jynx torquilla*), אשר אינו חופר כלל חללים בעצמו. הסבראש, מלבד היותו נודד של ממש, נוהג ללכוד את החרקים מבין כיסוי העץ באמצעות לשונו הדביקה והעוטפת. תנועת הנחש של צווארו וקולות הלחישה בשעת סכנה מרשימים במיוחד. יש לציין כי נציגי מרבית המשפחות לרוב יציבים בתחומם.

הגדול בנקרים הוא הנקר המצויץ האמריקאי (*Dryocopus pileatus*), שאורכו עשוי להגיע לחצי מטר (לשם השוואה הנקר הסורי מגיע רק 21-24 ס"מ ומשקלו 65-80 גרם), ומתחרהו הצמוד הוא הנקר השנהבי (*Campephilus principalis*) מקובה, שאורכו מגיע לכחצי מטר, והוא מצוי בסכנת הכחדה חמורה ביותר. יש חוקרים הטוענים כי הוא נכחד זה מכבר. הגדול בנקרי אירופה הוא הנקר השחור (*Dryocopus martius*), ואילו הקטן בהם הוא בוודאי הפיקולט הזיתני, שאורכו שמונה ס"מ ומשקלו רק כעשרה גרם, וכמו מרבית בני תת-משפחתו הנפרדת, פעיל באזור הטרופי של דרום אמריקה.

הנקר הגמדי (*Dryobates pubescens*) מצפון אמריקה נחשב לקטן בנקרים האמיתיים – אורכו כ-16 ס"מ. לאחרונה הוא נקבע כסוג נפרד על שום ייחודו הרב. במחקר השוואתי התברר כי מספר מיני הנקרים היה גדול באזורים שופעי נמלים ואנתרופואידים, וכן באזורים שופעי פירות יער. אב משותף של הנקרים התקיים לפני שישה וחצי מיליוני שנים. הנקר הקיסרי (*Campephilus imperialis*) הוא מין נכחד ממקסיקו, וזאת בגלל פעילות יערנית אינטנסיבית, והוא (הפרט האחרון נצפה ב-1956) ללא ספק נחשב בעבר לגדול הנקרים והגיע לגודל של עד 60 ס"מ. הנקר השחור, המצוי באירופה, הוא מין שמתמעט בדאגה, למשל בספרד. מעניין לציין כי הריכוז הגדול ביותר של מיני נקרים בעולם (15) תועד ביערות הגשם בבורנאו וסומטרה. במקרה של הנקר הסורי (*Dendrocopos syriacus*) הנפוץ מאוד

בחבל הים תיכוני בארצנו, הסטטוס שלו ללא דאגה (*least concern*), על אף פגיעה מתמשכת בבית גידולו והכלאותיו עם הנקר העקוד (*Dendrocopos major*) והנקר הסינדי (*Dendrocopos assimilis*), בו בזמן שתפוצתו העולמית נאמדת כיום כמיליון עד שני מיליון פרטים (אגב, האוכלוסייה האירופית מוערכת בכ-170,000 זוגות).

התאמות הנקר

אומנם תעופתם הגלית החסכונית באנרגיה מסורבלת, ועל כן הנקרים אינם נלהבים כלל לעוף לטווחים ארוכים או לגובה, אך הם מותאמים לטיפוס על עצים, ברגליהם הקצרות, בטפרים המאונקלים בחוזקה (לאחיה איתנה יותר בסדקי העצים ובטיפוס) ובזנבם הקשיח (המשמש כעוגן לגוף בעת טיפוס או היצמדות לגזע). לאחר נחיתה על גזע העץ או הענף נוהג הנקר לטפס במיומנות במעלה הגזע, בשעה שגחוונו די צמוד

Haim Moyal

כתב: ד"ר חיים מויאל

- ① נקרים סורים (זכרים) במאבק טריטוריאלי המלווה במאבקים ללא מגע פיזי, בדרך-כלל, מסביב לגזע והשוואת ביצועים ומיומנויות תנועה. צילם: חיים מויאל.
- ② נקר סורי ליד פתח הקן על גזע עץ. אייר: חיים מויאל.
- ③ נקר סורי בטיפוס על עץ בחיפוש חרקים מבין סדקי קליפת העץ, את רחשיהן הוא שומע היטב ועם הלשון המאוד ארוכה ושירית לוכד את טרפו (הלשון מלופפת בשעת "תיפוף" מהיר מסביב לכול גג הגולגולת). לנקר שחור-לבן זה תת-שת אדמדם ואילו אצל הזכר גם עורף אדום עז שאינו מצוי אצל הנקבה (אצל הצעיר הכתם האדום בקדקודו). צילם: חיים מויאל

④

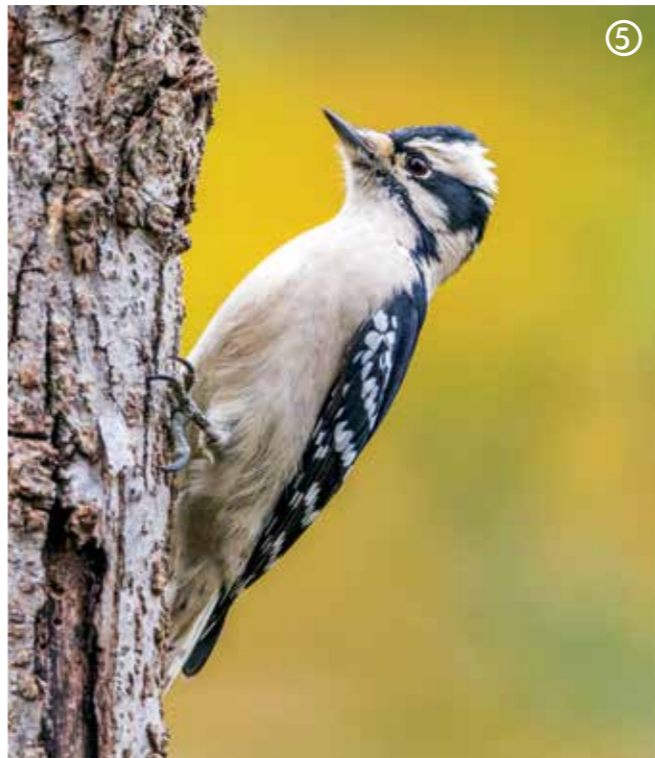
יותר, ואילו באזורים קרים ויבשים הכסות תהיה כהה יותר, כדי לספוג יותר קרינת שמש הכרחית).

הנקרים מותאמים היטב לחיים בחורי קינון חשוכים ובתנאים של חוסר חמצן בעונת הקינון, עת ישנם כמה דיירים בחור אחד. במחקר שבוצע על ידי עמוס ער ושותפיו (חוקרים ישראלים מאוניברסיטת תל אביב) נתגלה כי התאמתו של הנקר היא בהתנהגותו ולא דווקא בהתאמה פיזיולוגית גרידא. למשל, הנקר תועד עולה ויורד במעלה החלל בלילה במרווחי זמן שונים, ואולי כך הוא גורם לוונטילציה והזרמת חמצן לחדר שבתחתית חור הקינון.

מחוללי חללים

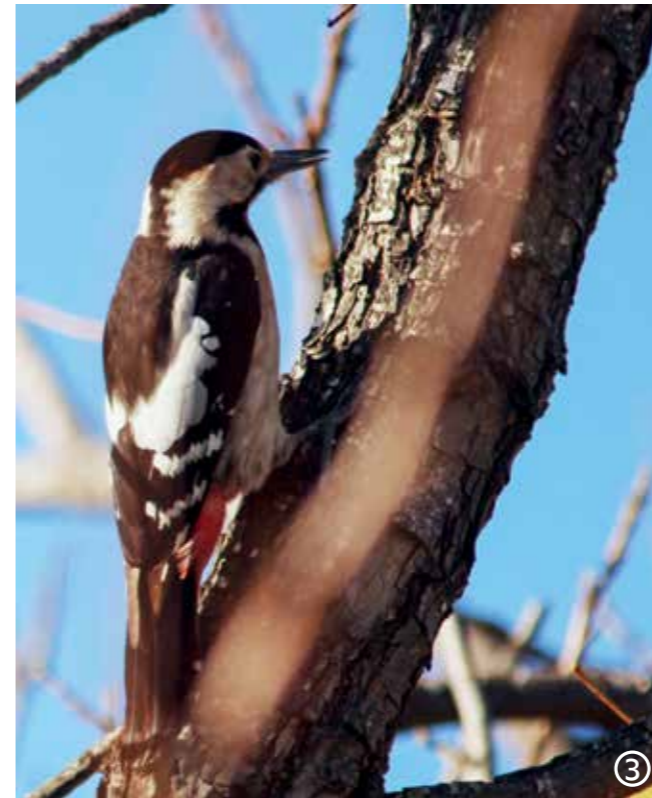
מיומנויות קדיחת חללים גדולים דיים היא עבודה הנדסית השמורה לנקרים בלבד, והיא מבוצעת בעיקר באביב. גם את החדרים הממוקמים בפנים ובתחתית פתח החלל הם חופרים בעצמם. נתגלה כי עצים הקשים בצידם החיצוני ורכים בפנים מועדפים בבירור על ידי נקרים. עוד מתברר על פי מחקר מסוים כי באזורי ההרים הגבוהים מועדפים מחטניים, ואילו באזורים נמוכים מועדפים עצים נשירים. הנקר הסורי שלנו מעדיף עצי איקליפטוס (נחמסים לא מעט על ידי דררות), אורנים, פקאנים ועצים אקזוטיים כמו אזדרכת, פיקוס ומכנף. יש להניח כי העצים הרבים המיובאים לישראל, כעצי נוי ושדרה אשר נופם גדל מהר ובעוצמה רבה, סייעו להתפשטות מין זה בחבל הים תיכוני.

ישנן התחלות של חללים שלא הושלמו, אם מפאת אי הצלחת הניסוי או כחלק מתהליך חיזור או סימון טריטוריאלי. חורי קינון מבוצעים במשך כמה שנים עד להיתום מושלמים. פתחי חורי הקינון הם מינימליים, כדי למנוע מדורסים להיכנס אליהם מחד, ומתוך הרצון למנוע בזבז אנרגטי לשווא, מאידך.

⑤

ברגע שהמקור חזק וחד (אך לא חד מדי), יעילות הניקור גדולה שבעתיים. פתחי האזוניים ממוקמים קצת מלפנים, ושמיעתם מצויינת מותאמת לזיהוי רעשים קלים של זחלים, חרקים ופרוקי רגליים שונים. במחקר שבדק את הקשר בין צבע פלומת הנוצות ומקומות חיות אצל נקרים שונים הוסק כי באופן כללי כסות כהה נקשרת לרוב עם מקומות חיות עם משקעים גדולים (בהתאם ל"כלל גלוגר" הקובע כי בקרב אותו מין הפרטים החיים באזורים לחים וחמים יהיו בעלי כסות צבעונית

③

לקליפת עצת העץ. אם הוא מזהה סכנה הוא ממשיך את הטיפוס בצידו האחורי של העץ, או בליט ברירה יעוף נמוך הרחק לעץ אחר.

מוחם של הנקרים קטן יחסית וחלק, וזה מונע מהם זעזועי מוח. המוח מוגן היטב, והגולגולת ספוגית כנגד מהלומות בשעת חפירה קדחתנית בעץ. תזוזת הלסת העליונה, הנעה במסונכרון עם קופסת הגולגולת, מסייעת אף היא בכך.

עצם הלשון ארוכה מאוד ובה עוגנת הלשון הארוכה, זו המרפדת את כל קופסת הגולגולת ונכנסת לרוב אל הנחיר הימני. הלשון המיוחדת היא שרירית, יוצאת מן המקור, ובקצותיה בליטות קוצניות ומקוס דביק שנוצר מבלוטת רוק מפותחת מאוד. המקור אומלי ומאסיבי, והוא בנוי משלוש שכבות קרטיין קרניות, גמישות ודקות, ומאחת עבה ונוקשה.

①

②

① נקר אדום-ראש (*Melanerpes erythrocephalus*) מביא מזון אל הקן. מין צפון אמריקאי זה ידוע כמעדיף בבירור חרקים מעופפים שאותם לוכד באוויר. צילם: Andy Morffew

② נקר שחור-גב (*Picoides arcticus*) בטיפוס על עץ. נקר מיוחד בחזונו השחורה בצדיו העליון. באדיבות: USFWS

③ נקר סורי (*Dendrocopus syriacus*) מנקר גזע עץ ושולף מזון מתוך קליפת העץ. מקורו דמוי האזמל חזק ומורכב משלוש שכבות ויוקע היטב בגולגולת החזקה שתחתיתה ספוגית לבלימת זעזועים קשים. צילם: חיים מויאל

④ נקר עקוד (*Dendrocopus major*) על גזע מעוטר בחללים קטנים בהם נוהג לקבע אגוזים, לאחר שניזון מחרקים אם בצבצו שם. צילם: Steve Dawson

⑤ נקר פלומתי (*Dryobates pubescens*), נקבה. חשיבותו של מין זה בצפון אמריקאי היא גדולה בשל היותו הטורף הטבעי של עש התירס הגורם לנזקים עצומים לחקלאות שם. באדיבות: Shenandoah National Park

③

במצבים נדירים הם גם ניזונים מגוזלי ציפורים בסביבתם. יש מיני נקרי קרקע שבחרו להתגורר באזורים חשופים וטרשיים, כגון נקר האנדים (*Geocolaptes olivaceus*) ונקר קרקע זיתני (*Colaptes rupicola*) מדרום אפריקה, הניזון מנמלים ודומיהם ומשברי עצים רקובים בקרקע.

מחקר שבוצע בפולין הראה קשר ישיר בין צפיפות גדולה של עצים מתים ונשירים לגידול באוכלוסיית הנקרים שם. מחקרים שונים הראו גם קשר ברור בין צפיפות הנקרים והמגוון שלהם לעושר מיני ציפורים בסביבה הנתונה. במחקר מסוים נתגלה כי נחלתם של נקרים המצויים בהרים גדולה יותר מזו של אחיהם במקומות הנמוכים (ייתכן שבשל הפרעות מועטות יותר על ידי האדם שם). נראה כי התפשטותם הדינמית של מינים רבים, ובכללם הנקר הסורי, בחבל הים תיכוני בכלל

ובישראל בפרט, היא תוצאה של ריבוי עצים מיובאים ועצים באזור החקלאי, כמו נשירים ועצי פקאן ומקדמיה, המועדפים הן כמקור מזון והן לקינון על ידי הנקרים אשר סייגו רבות להתפשטותם.

מזון ואסטרטגיית ציד

יש המתמחים בטריפת נמלים, כמו הנקר השחור והנקר הירוק (זה האחרון מתמחה בעיקר בשליפתם מהקרקע), וישנם כאלו המתמחים בחסרי חוליות שונים, לרבות לארוות, תולעים וחולים (אפילו זחלים שעירים למדי), כמו במקרה של נקר לבן-גב, ויש כאלו כמו הנקר שלנו והנקר העקוד הדומה לו מאוד אשר ניזונים ממגוון גדול של פריטי מזון מן החי ומן הצומח, בהתאם לעונה, והם מוגדרים ג'נליסטיים. החומר הצמחי מורכב בעיקר מאגוזים שונים, לרבות אגוזי מלך ומקדמיה, וכן שקדים, פקאנים ועוד.

①

השחור הנוהג לחפור עמוק יחסית. עם זאת, הנקרים מביאים תועלת רבה בהיותם מחסלי מזיקים שונים בפנים העץ ומחוצה לו, לרבות חיפושיות, והם מסייעים רבות לבריאות העצים. הנהנים הגדולים מחורי הנקרים הם בעלי חיים שונים, כמו המקננים המשניים כדוגמת סיטות, טפסי עצים, ירגזים ודורסי לילה, ויש שהם משמשים כאתרי לינה להם ולבעלי חיים אחרים, כמו סנאים (הנקר מבצע כמה חללים, שחלקם משמשים גם חללים אלטרנטיביים ללינה).

ניקור העץ במהירות גבוהה (*Drumming*) בעת החיזור אחר הנקבה, בהעדפה לעץ חלול (כמו עמודי טלפון ישנים), נשמע למרחוק בשל ההד החזק שבעתים.

כדי לדעת אם קיימת פעילות חפירה של נקרים, יש לחפש ולמצוא שפוכת קטנה של החומר החצוב, אשר עשויה להתגלות בתחתית העץ ובהחלט משמשת סימן זיהוי שדה טוב.

מקומות חיות

מרביתם ככולם נמנעים מיערות וחורשים צפופים למדי, ומעדיפים בבירור סביבה המכוסה עצים הפזורים ברווחים גדולים במקומות חיותם, אך רבים מאוד יהיו מצויים גם בפארקים, בחורשות מעשה ידי אדם ואפילו בטייגות בהרים הגבוהים, כמו במקרה של נקר מנוקד (*Dendrocopos major*), מהנקרים הנפוצים בעולם. נקר חילה (*Melanerpes uropygialis*) והנקר הזהוב (*Colaptes chrysoides*) הם דווקא נקרים המעדיפים בבירור את האזור המדברי, והם יוצרים חללים בקקטוסים (כמו קקטוס הסגוארו). מלבד חרקים ודומיהם,

②

הנקרים מזהים היטב אזורים חלולים בעץ לאחר נקירות מקור ספורות, והם מועדפים על ידם לפי צליל, וזאת מהסיבה שחרקים כמו נמלים ודבורים עשויים להוות את מזונם שם. חללים כאלה שיווצרו למטרת חיפוש המזון יהיו ללא חדר.

חללים נחפרים גם באזורים מלאכותיים מעשה ידי אדם, כמו עמודי חשמל, מבנים מעץ או מחומר בידודי הנוח לחציבה, ומכאן לעיתים הקונפליקט עם האדם. הנקרים לעצים עלול להיות לא מבוטל בשל החפירות האינטנסיביות והעמוקות בגזע העץ, כמו במקרה של הנקר

חורי הקינון היה 4.2 מ' בממוצע. מרבית הנקרים, ובכללם המין שלנו, מבצעים "תיפוף" מהיר ומתמשך במיוחד באמצעות מקורם, על מצע קשה, ורצוי חלול להגברת ההד (מעין תקשורת לא ווקלית), וזאת לא רק למטרת חיזור אלא כאמצעי תקשורת חשוב בין פרטים וכנגד פולשים, עד כי נראה שיש להם יכולת לזהות למי שייך הרפרטואר ואיפה נמצא המתופף.

הביצים מוטלות באביב, ומספרן שתיים עד שבע אצל הנקר הסורי (ובמרבית מיני הנקרים), ומספר הגוזלים הממוצע המטופלים הוא עד ארבעה (לא כולם שורדים עד לפריחה). חלל הקן ממוקם כשישה מ' ומעלה מהקרע. קוטרו של פתח החלל ארבעה-חמישה ס"מ, ושום ריפוד אינו מובא לקן אלא רק שרידי חומר החפירה עצמה. הדגירה מתבצעת בין תשעה ל-13 ימים, על ידי שני ההורים, ובלילה על ידי הזכר. מעניין לציין כי אחד הגורמים העיקרים לתמותת גוזלים (כשליש מהגוזלים על פי מחקר שבוצע בפולין על מין זה) היה דווקא פרזיטיות של זרזירים בחורי קינון של נקרים, המצליחים לא מעט להשתלט על חורי קינון גם כשהם פעילים.

במחקר שבוצע במרכז אירן, בגבול תפוצתו באזור יובשני למחצה מבין כל עצי הפרי שם, בחרו הנקרים הסורים לקנן דווקא בעצי הפיסטוק בלבד (שהיו כנראה נוחים לקידוח חורים גדולים מספיק).

שמירת טבע

אומנם מצבם של מרבית מיני הנקרים הוא טוב ורובם מוגדרים ללא דאגה, אך לא מעט מיני נקרים נפגעים בהדרגה על ידי פעילות האדם ביערות, לרבות דילול עצים חולים ונגועים, וכן בשל רדיפה ישירה אחריהם באזורים חקלאיים. לפי חוקרים מסוימים, הסבת שטחים מיוערים לשטחים חקלאיים היא הסיבה העיקרית להצטמצמות אוכלוסייתם.

במחקרים שבוצעו על הנקר הסורי נתגלה כי בני הזוג נוהגים לבצע, מלבד מרדפים אוויריים קצרים, גם תצוגות שבהן הם נעים מהר לרוחב גזעי העצים, מעין משחק מחבואים בגזע העצים. במרבית מיני הנקרים בניית חור הקינון נעשית על ידי שני המינים, אך עיקר הנטל מוטל על הזכר. תפקידו של זה האחרון מסתכם לא רק בחפירה, בהגנה ושמירה, אלא גם בהבאת מזון והאכלה במינן דומה בין שני בני הזוג. על פי מחקר מסוים כ-62-65 אחוז מזמן הקינון מושקע בבניית הקן, בדומה לשיעור בקרב מיני נקרים רבים אחרים. במקרה של הנקר הסורי, לעיתים החפירות נמשכות בכל פעם כחצי שעה עד להפסקה, ופריטי המזון מובאים לגוזלים כשמונה פעמים בשעה בממוצע, על פי אותו מחקר.

במחקר אחר שבוצע בפולין ב-69 קינים שונים של נקרים סוריים, התבררה העדפתם לעצי בוסתן ירודים (כמו עצי תפוח), כשגובה

1 נקר הבלוטים (*Melanerpes formicivorus*). נקר אלפיני המסתמך בעיקר על בלוטים ואגוזים ועל כן קינונו של מין זה נמשך לסתיו.

צילם: Alan Schmierer

2 נקר מצויץ אמריקאי (כרבולתי) - *Dryocopus pileatus*. מאכיל את גוזליו בקן בחלל העץ. לרוב, נקר זה קודח חללים גדולים במיוחד לקינון (חללים ללינה יהיו עם פתח כפול), אך לאחר הקינון ננטש הקן וייחפר חדש בשנה לאחר מכן. צילם: Lyle Madeson

3 נקר עקוד, האכלה של צעיר בחלל קטן יחסית על ידי האב. ברגע שהגוזל שבע דיו, יגיח אחד מאחיו האחרים לתורו. צילם: Andy Morffew

4 נקר שחור (*Dryocopus martius*) עם גוזלים בקן. מין סקרן ביחס לקרוביו המתמעט בדאגה באזורים מסוימים לאחרונה. חזותו מיוחדת בלבשו השחור לגמרי וקדקודו האדום (אצל הנקבה הכתם קטן מאוד). שרירי צווארו חזקים במיוחד וכן מקורו מסיבי ועל כך גם מעידה עבודת העץ שלו. צילם: Alastair Rea

שלו מקננים יחד כמה נקבות, מספר כפול של זכרים וגם סיעענים אחדים, וכן נקר מפוספס (*Melanerpes striatus*) האנדמי לאי היספניולה שבקריביים, אשר נוהג להמשיך לגדל את צאצאיו כמה חודשים לאחר הפריחה מהקן. קיים גם מין המקיים, רחמנא לצלן, פוליאנדריה (נקבה אחת עם כמה זכרים), כמו זה המכונה נקר ארוך-זנב (*Melanerpes superciliosus*) מהודו. לקראת עונת הרבייה הלבוש של הזכר בקרב מיני נקרים רבים הוא בגוונים בולטים יותר ומבריקים, אך ההבדלים לרוב לא בולטים במיוחד. במקרה של הנקר הסורי שלנו (שלבשו שחור-לבן ותת-שטן אדמדם), עורף הזכר אדום עז ושל הנקבה אדום דהוי, בנוסף להבדלי גודל בולטים.

מינים רבים ניזונים בעונה מזרעי אצטרובלים, אך בניגוד לסנאים השולפים לגמרי את הקשקשים הצמודים לזרעים השמנוניים ובניגוד לצלובי המקור המומחים והמדויקים במלאכה זו, השולפים ללא פגיעה בקשקשים כלל, הרי הנקרים מעוותים ומסובבים קלות את הקשקשים כדי להגיע לזרעים. הנקרים נוהגים לקחת את האצטרובל הנחשק אל שולחנות אכילה קבועים, כמו למשל הנקר הסורי (אגב, חולדות גם ניזונות תדיר מאצטרובלים צעירים, אך הן נוגסות את הקשקשים עד כי הם נראים עירומים לגמרי). פינות אכילה עשויות להיות גם נקיקי עצים, בהם ננעצים במידת הצורך שקדים, אגוזים, בלוטים ודומיהם.

לשד העץ, הוא הנוזל (לא השרף) המופרש מהעץ הפצוע (או הכרות), נחשב למעדן אצל הנקרים וגם בקרב מיני בעלי חיים אחרים, הנהנים משפע מלבב זה המכיל מלבד מים גם סוכרים ומינרלים, ואפילו הורמונים מסוימים. הוא מושג לרוב גם לאחר חציבה מסביב לקטע מסוים בעץ, לעיתים מעין טבעת שאותה מבצעים נקרים שונים, כדוגמת נקר אפור-ראש (לעיתים מתגלים פריטי מזון בתוך החורים), אף שנקר זה ניזון בעיקר מנמלים על הקרקע היערנית.

על הקרקע, מתחת לאתרי אכילתם של מיני נקרים רבים, נערמות לרוב שאריות ממוזגם, וזהו בהחלט סימן אמין לפעילותם.

על אף מחקרים בהם אושש הרעיון כי דרגת התמחות זהה בקרב מיני נקרים שונים, הן באזור הטרופי והן באזור הממוזג, קיימים הבדלים הן בהקשר העונתי והן על פי האזור.

רבייה

באופן כללי, קיים מידע מועט על קינונם של הנקרים, בשל חיייהם המסתוריים בתוך חורי קינון עלומים, לכן קשה להתחקות אחר התנהגותם ועל כן יש צורך להציב יותר מצלמות און לייז אינפורה-אדמות איכותיות.

מרבית הנקרים הם מונוגמיים (חיים משותפים עם בן זוג אחד בלבד, לרוב בעונת הרבייה), סוליטריים (יחידאי) וטריטוריאליים (אגרסיביים כלפי בני מינם). רובם מקיימים רק מחזור קינון אחד בשנה, ובכללם גם הנקר הסורי. ישנם מינים אחדים שבחרו לעיתים לקנן במשותף (וגם ללון יחד), כמו נקר הבלוטים (*Melanerpes formicivorus*), שבמקרה

נקר אדום-בטן (Melanerpes carolinus)
ניזון מפרי עסיסי. מין זה תלוי באכילת פירות,
חרקים וכן ממזון החבו בעצים מתים.
באדיבות: ksblack

נקר זהוב-מצח (Melanerpes aurifrons)
מין זה מאמץ בנקל תיבות מלאכותיות לקינון
וחשיבותו הרבה בחיסול יתושים רבים.
צילם: Andy Morffew

מאוד. ההכרזות הטריטוריאליות של הנקרים, המלוות בניקור מהיר, קצבי ועוצמתי, מתרחשות אף על אנטנות של טלוויזיה, צנרת של ארובות וצינורות ביוב, ובכך הם גורמים לנזקים מטרדיים, אם כי לא נפוצים כפי שרבים נוטים לתאר. יש כאלה המציעים פתרונות יצירתיים. כך למשל, יש המשתמשים בבובת ינשוף גדולה, בשילוב קריאות, אך מדי פעם נדרש לשנות את מקומה כדי להגיע לתוצאות רצויות בזמן אמת.

נטיעת אתרי עצים מתים באזורי הקינון הוכח כיעיל לאישוש אוכלוסיות נקרים (כמו במקרה של נקר לבן-גב בשבדיה, מין המצוי בסכנת הכחדה במדינות אירופה רבות).

נקרים לא מעטים ממינים מסוימים, כמו למשל הנקר השנהבי (*Campephilus principalis*) והנקר הסורי, מזיקים למתקנים שונים, כגון צינורות פלסטיק וגומי וחלונות. בניסויים מבוקרים שבוצעו על ידי ענת ברנע ויורם יום-טוב מאוניברסיטת תל אביב, התברר כי הנקרים היו פחות פעילים בתקופות החורף בכל הנוגע לניקור צינורות, באביב ריכוז הניקורים בצינורות היה מועט, ואילו בחודשי הקיץ הם התגברו לכדי 2.7 ניקורים בכל יום. לא נתגלו הבדלים משמעותיים בין צינורות מעוגלים או שטוחים. האם הסיבה לכך קשורה לעובדה שחיפשו מים בצינורות כדי להרוות את צימאונם או הסיבה היא אחרת, לא ידועה, שהרי ניקורי הצינורות אירעו גם כשהמים זרמו החוצה ללא הפרעה. עוד התברר באותו מחקר כי צינורות שנצבעו בצהוב נפגעו בבירור פחות.

ד"ר חיים מויאל, מרצה לזואולוגיה במכללת לוינסקי ומורה לביולוגיה בבית-ספר רעות, י-ם

